

БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
АГРОБІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА РОСЛИННИЦТВА ТА ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В АГРОНОМІЇ

	<p style="text-align: center;">СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЛІСОВА ФІТОПАТОЛОГІЯ»</p> <p style="text-align: center;">Галузь знань: Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина Спеціальність: Н4 «Лісове господарство» Освітня програма «Лісове господарство»</p>
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Компонент освітньої програми:	обов'язковий
Кількість кредитів ECTS / загальна кількість годин	4 кредити /120 годин
Семестр	6
Форма контролю	іспит
Мова викладання	українська
Профайл НПП	<p>Горновська Світлана Володимирівна Посада: доцент кафедри рослинництва та цифрових технологій в агрономії Вчене звання: доцент Науковий ступінь: кандидат сільськогосподарських наук ORCID: https://orcid.org/0000-0001-8244-3523 GoogleАкадемія: https://scholar.google.com.ua/citations?user=IctjiokAAAAJ&hl=uk Researcher ID: C-6834-2019 https://www.webofscience.com/wos/author/record/C-6834-2019 Робоче місце: навчальний корпус №1 (пл. Соборна, 8/1), 37 ауд. E-mail: gornovskayasvetlana@ukr.net</p>
Опис дисципліни	Навчальний курс «Лісова фітопатологія» спрямований на оволодіння теоретичними і практичними знаннями в галузі захисту лісу від хвороб, які дають необхідну основу для науково обґрунтованого проведення лісозахисних заходів з боротьби та попередження поширення хвороб в лісових насадженнях; ознайомлення з основними групами та видами хвороб, які можуть бути потенційними шкідливими для лісових насаджень, їх впливом на стійкість деревних порід та насаджень, а також оволодіти сучасними методами та засобами захисту рослин.
Передумови для вивчення дисципліни	Навчальна дисципліна «Лісова фітопатологія» базується на знаннях таких дисциплін, як «Ботаніка», «Загальна екологія», вивчених на 1-му курсі та вивчених у першому семестрі 2-го курсу «Дендрологія» «Фізіологія рослин», «Лісова зоологія».
Мета вивчення дисципліни	Метою вивчення навчальної дисципліни «Лісова фітопатологія» є професійна підготовка здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, кваліфікації бакалавр з лісового господарства в галузі захисту лісів України від патологічного впливу збудників хвороб в наслідок погодно-кліматичних змін, лісових пожеж та розуміння способів своєчасного виявлення і застосування ефективних заходів захисту від патогенезу хвороб основних лісоутворюючих порід при веденні лісового господарства в лісах як ДП «Ліси України», так і об'єктах природно-заповідного фонду, а також – накопичення, систематизацію та практичну реалізацію отриманих знань з ведення заходів щодо лісозахисту.
Формат дисципліни	Для денної форми навчання дисципліна викладається в очному форматі, із застосуванням мультимедійних засобів. За необхідності передбачено індивідуальні графіки, дистанційна форми навчання тощо. Використовуються платформи <i>Moodle, ZOOM, Viber, Goole Meet</i> . Формат проведення дисципліни є змішаним: поєднання як традиційних так і інноваційних форм навчання

	з елементами дистанційного навчання.
Компетентності відповідно до Стандарту вищої освіти	<p>ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі лісового і мисливського господарства або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів лісівничої науки і характеризується комплексністю та відповідністю природних зональних умов.</p> <p>ЗК 6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 7. Знання і розуміння предметної області та розуміння професії.</p> <p>ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК 10. Прагнення до збереження навколишнього середовища.</p> <p>ЗК 12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ФК 2. Здатність проводити лісівничі вимірювання та дослідження.</p> <p>ФК 3. Здатність використовувати знання й практичні навички для аналізу біологічних явищ і процесів, біометричної обробки дослідних даних та їх математичного моделювання.</p> <p>ФК 4. Здатність аналізувати стан дерев, лісостанів, особливості їх росту і розвитку на основі вивчення дослідних даних, літературних джерел та нормативно-довідкових матеріалів.</p> <p>ФК 11. Здатність планувати й реалізовувати ефективні заходи з організації господарства, підвищення продуктивності насаджень та їх біологічної стійкості, ощадливого, на екологічних засадах, використання лісових ресурсів.</p> <p>ФК 12. Екологічні мислення і свідомість, ставлення до природи як унікальної цінності, що забезпечує умови проживання людства, особиста відповідальність за стан довкілля на місцевому, регіональному, національному і глобальному рівнях.</p>
Програмні результати навчання відповідно до Стандарту вищої освіти	<p>ПРН 2. Прагнути до самоорганізації та самоосвіти.</p> <p>ПРН 4. Володіти базовими гуманітарними, природничо-науковими та професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення лісового господарства.</p> <p>ПРН 7. Застосовувати законодавчі акти, нормативно-довідкові матеріали, організаційно-управлінську документацію з організації та ведення лісового і мисливського господарства, знання з еконо-міки та права для забезпечення ефективної виробничої діяльності.</p> <p>ПРН 9. Застосовувати лісівничі загальновідомі методи збору дослідного матеріалу та його статистичного опрацювання.</p> <p>ПРН 10. Аналізувати результати досліджень лісівничо-таксаційних показників дерев, деревостанів, їх продуктивності, стану насаджень та довкілля, стану мисливських тварин та їх кормової бази.</p> <p>ПРН 11. Оцінювати значимість отриманих результатів досліджень дерев, деревостанів, насаджень, лісових масивів і стану довкілля, стану мисливських тварин та їх кормової бази і робити аргумен-товані висновки.</p> <p>ПРН 13. Демонструвати повагу до етичних принципів та форму-вати етичні засади співпраці в колективі.</p> <p>ПРН 14. Виконувати чітко та якісно професійні завдання, удосконалювати технологію їх виконання та навчати інших.</p> <p>ПРН 16. Організувати результативні та безпечні умови праці.</p>

<p>Структура курсу</p>	<p>Змістовий модуль 1. Основи лісової фітопатології. Лісова фітопатологія на сучасному етапі розвитку.</p> <p>Тема 1.1. Принципи академічної доброчесності. Вступ. Предмет і завдання лісової фітопатології.</p> <p>Тема 1.2. Загальні відомості про хвороби деревних рослин та причини їх виникнення.</p> <p>Тема 1.3. Причини непаразитичних хвороб деревних порід.</p> <p>Тема 1.4. Екологія та динаміка збудників хвороб у лісових біоценозах.</p> <p>Змістовий модуль 2. Головні хвороби деревних рослин та заходи захисту від них.</p> <p>Тема 2.1. Методи та заходи захисту деревних рослин від збудників хвороб і ураження.</p> <p>Тема 2.2. Хвороби деревних рослин різного віку та їх окремих органів.</p> <p>Тема 2.3. Хвороби плодів і насіння лісових деревних рослин.</p> <p>Тема 2.4. Хвороби сходів і сіянців лісових деревних рослин.</p> <p>Тема 2.5. Хвороби хвої та листя лісових деревних рослин.</p> <p>Тема 2.6. Некрозно-ракові та судинні хвороби хвойних і листяних порід.</p>
<p>Методи навчання</p>	<p>У процесі вивчення дисципліни «Лісова фітопатологія» застосовують інноваційні та традиційні методи навчання, зокрема:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пояснювально-ілюстративний метод. Студенти здобувають знання, слухаючи лекційний та практичний курс, виконують самостійні роботи з використанням елементів дистанційного навчання, в тому числі системи Moodle, використовують навчальну та методичну літератури. 2. Під час лекційного та практичного курсу застосовуються слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point, дискусійні обговорення проблемних питань. Практичні заняття проводяться у вигляді семінарів-практикумів з виконанням ситуаційних та розрахункових завдань – індивідуальних та в групах. 3. Частково-пошуковий, або евристичний метод. Його суть полягає в розв'язанні висунутих пізнавальних завдань, які обговорюються колективно або в групах. Практичні заняття проводяться з використанням стратегій критичного мислення (мозковий штурм, рольові ігри, дискусії, круглі столи, групова робота), що дозволяє активізувати навчальний процес та поглибити знання студентів. 4. Для дистанційного та змішаного навчання використовуються навчальна платформа Moodle (Білоцерківський НАУ), онлайн-сервіси (ZOOM, Microsoft Teams, Google Meet), електронна пошта та мобільні додатки. 5. Дослідницький метод. Після аналізу пройденого лекційного та практичного матеріалу, студенти самостійно вивчають літературу, вітчизняні та іноземні джерела, ведуть спостереження під час наукових досліджень та виконують інші пошукові дії.
<p>Політика курсу</p>	<p>Політика щодо академічної доброчесності: очікується, що письмові роботи студентів будуть оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента (списування, відсутність посилань на використані джерела, фабрикація, фальсифікація, обман) є підставою для її незарахування викладачем.</p> <p>Політика щодо відвідування занять: очікується, що студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Відпрацювання пропущених занять згідно графіку консультацій викладача. За об'єктивних причин навчання може відбуватись в он-лайн режимі.</p> <p>Політика щодо дедлайнів і перескладання: студенти мають дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт.</p> <p>Політика щодо виконання завдань: позитивно оцінюється відповідальність, старанність, креативність.</p> <p>Політика оцінювання: засоби та критерії оцінювання прописані в робочій програмі дисципліни, розміщеної на платформі Е-навчання Білоцерківського НАУ (Moodle).</p> <p>Методи і критерії оцінювання – підсумковий контроль навчальної діяльності студентів здійснюється у формі екзамена за результатами поточного та рубіжного контролю і передбачає обов'язкову присутність студентів. Результати екзамена оприлюднюються в електронному журналі академічної групи. Поточний та рубіжний контроль здійснюють за десятибальною шкалою. Результати оцінювання здобувача виставляють в електронний журнал АСУ БНАУ, які автоматично переводяться у 100-бальну шкалу відповідно до розподілу балів за окремі види робіт. Максимально можлива кількість балів: практичні</p>

	<p>заняття – 30; самостійна робота – 30, модульний контроль – 10, екзамен – 30.</p> <p>Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній / інформальній освіті здійснюється відповідно до чинного Положення https://education.btsau.edu.ua/sites/default/files/DOC/pologenua/polog_neformal_osvita_2024.pdf</p>
<p>Рекомендовані джерела інформації</p>	<p style="text-align: center;"><u>Основна література</u></p> <p>1. Левченко В. Б., Шульга І. В., Романюк А. А. та ін. Лісопатологія з основами моніторингу: підручник / за ред. В. Б. Левченка. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2020. 268 с. http://repozitory.zhatk.zt.ua/handle/123456789/127</p> <p>2. V. B. Levchenko, I. V. Shulga, A. A. Romanyuk, S. V. Hornovska, Y. I. Makarchuk. Innovative methodological aspects of forest pathological monitoring using meteorological information in forest management conditions of the Polissya nature reserve. Paradigm of knowledge № 1(65), 2025. doi 10.26886/2520-7474.1(65)2025.1. https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/13736/3/metodichni-rekomendacii-do-vikladannya-navchalnogo-kursu-ekologichna-ta-klimaticzna-stiykist-es%20%281%29.pdf</p> <p>3. Пузріна Н.В. Шкідники і збудники хвороб деревних декоративних рослин (частина 1): навч. посіб. Київ : Редакційно-видавничий відділ НУБіП України, 2020. 527 с. https://dglb.nubip.edu.ua/bitstreams/486d86a8-8890-42a2-b1bf-fa16ee4a1599/download</p> <p>4. Мусієнко С. І. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Фітопатологія» для студентів 1 курсу денної форми навчання за спеціальністю 206 Садово-паркове господарство. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 300 с. https://goo.su/afBe .</p> <p style="text-align: center;"><u>Допоміжна література</u></p> <p>1. Гойчук А. Ф., Решетник Л. Л., Максимчук Н. В. Лісопатологічне обстеження: навч. посіб. За ред. А. Ф. Гойчука. Житомир: Полісся, 2020. 136 с.</p> <p>2. Гойчук А. Ф., Решетник Л. Л., Максимчук Н. В. Методи лісопатологічних досліджень: навч. посіб. За ред. А. Ф. Гойчука. Житомир: Полісся, 2019. 140 с.</p> <p>4. Гойчук А.Ф., Решетник Л. Л. Лісова фітопатологія у визначеннях, рисунках, схемах. Вид.2-е перероб. і доповн. Житомир: Полісся, 2020. 186 с.</p> <p>5. Рекомендації щодо комплексного лісопатологічного обстеження насаджень для виявлення нових інвазійних шкідливих організмів та їхнього впливу на стан насаджень / уклад.: В.Л. Мешкова, О.М. Кукіна, Ю.Є. Скрильник, О.В. Зінченко, І.М. Соколова, К. В. Давиденко, С.В. Назаренко, І.О. Бобров, В.Л. Борисова, Я.В. Кошеляєва. Харків: УкрНДЦЛГА, 2019. 22 с. https://forest.gov.ua/storage/app/sites/8/perelik-dokumentiv-shcho-shvaleni-naukovo-tehnichnoyu-radoyu/t5-metodyka-invazijni.pdf</p> <p>6. V. B. Levchenko, I. V. Shulga, Y. D. Fuchilo, A. A. Romanyuk, P. I. Trofimenko, S. V. Hornovska, M. S. Karpovych, O. V. Belska. Dendro-botanical indication of the Forest pathological impact of pathogens of Root sponge, Pine sponge, postspirogenesis from the effects of Forest Fires on the radial growth of scots pine in the conditions of the Poliskiy nature reserve. Innovative Solutions In Modern Science. № 4(68), 2025. DOI 10.26886/2414-634X.4(68)2025.1 New York, USA. P. 1-38. https://www.naukajournal.org/index.php/ISMSD/article/view/2741/2663</p> <p style="text-align: center;">Адреса сайтів в INTERNET:</p> <p>1. Лісовий кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 17, ст.99): редакція від 01.01.2015 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3852-12.</p> <p>2. Сайт Державного агентства лісових ресурсів України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://dklg.kmu.gov.ua.</p> <p>3. Національна мережа інформації з біорізноманіття (Ukrainian Biodiversity Information Network) [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: http://www.ukrbin.com.</p> <p>4. https://sites.google.com/site/entomologicnetovaristvo/</p> <p>5. https://www.izan.kiev.ua/deps/depsyse.htm</p> <p>6. https://www.izan.kiev.ua/deps/depgae.htm</p>

	<p>7. http://ukrbin.com/index.php?id=2952</p> <p>8. https://www.royensoc.co.uk/the-society</p> <p>9. https://www.benhs.org.uk/</p> <p>10. Міжвідомчий тематичний науковий збірник «Фітосанітарна безпека»: https://zkr.ipp.gov.ua/index.php/journal</p> <p>11. EPPO (2016) EPPO Global Database [Electronic resource]. Mode of access: https://gd.eppo.int</p> <p>12. Національна наукова сільськогосподарська бібліотека Національної академії аграрних наук: http://dnsgb.com.ua</p> <p>13. Tree of life web project. http://tolweb.org</p> <p>14. National Center for Biotechnology Information https://www.ncbi.nlm.nih.gov</p> <p>15. Wikipedia https://www.wikipedia.org</p> <p>16. Index Fungorum http://www.indexfungorum.org/Names/Names.asp (для пошуку систематичного положення фітопатогенних грибів).</p>
--	--